

strategisch gelegen gebied in 1879 in en noemde het Okinawa, maar keek nauwelijks om naar het nieuwe territorium dat het vooral moest hebben van handel en de teelt van suikerriet. De modernisering die in de rest van Japan plaatsvond bleef lange tijd uit en de Japanners op het vasteland beschouwden het armoedige Okinawa met zijn gebruikte inwoners vooral als achterlijk en inferieur.

Pas vlak voor de Tweede Wereldoorlog kwam de ontwikkeling van het eiland goed op gang. Evenals de indoctrinatie door het ultranationalistische militaire regime in Tokio: westerse invloeden werden verboden, het Japanse volk was superieur, net als het leger, keizer Showa (Hirohito) was 'God op aarde' en het was een eer om voor hem te sterven.

De strijd in Azië ging lange tijd aan Okinawa voorbij, maar in maart 1945 brak de hel los. De Amerikanen beschouwden de eilanden als een springplank naar het vasteland van Japan en vielen aan met grof geschut. De Slag om Okinawa duurde tot 22 juni 1945 en veroorzaakte een diep trauma bij de bevolking. Er kwamen naar schatting 120.000 militairen bij om en evenzoveel burgers (één op de vier mensen).

Japanse militairen hersenspoelden de Okinawanen: Amerikaanse soldaten waren monsters. Ze zouden mannelijke gevangenen vierendelen en vrouwen verkrachten en verbranden. Uit angst pleegden zeker 430 mensen zelfmoord met een handgranaat of ze stortten zich van hoge kliffen. De Japanse schrijver en Nobelprijswinnaar Kenzaburo Oë onthulde deze misdaad tegen de burgers in een in 1970 gepubliceerd essay.

Rondom de plaats Iwaki, aan de zuidkant van het hoofdeiland, wordt de omvang van het drama tastbaar. Boven op een klif op een stille, weidse vlakte met grasvelden en kersenbomen ligt een huiveringwekkende hoeveelheid grijze, stenen muren met daarop de namen van 240.000 doden. Ook die van gesneuvelde Amerikaanse, Britse en Ierse militairen, zoals Herbert van Maastricht, Marion Vermeer en Louis Verga. De helderblauwe oceaan schittert in de zon, de dichtbegroeide kliffen lijken wel van groen fluweel. Het is een prachtige plek, als je niet zou weten dat wanhopige mensen zich ook hier te pletter hebben gestort.

Een paar kilometer verderop wordt het oorlogsleed nog indringender. Waar ooit tientallen grotten in gebruik waren – schuilplaatsen voor Japanse soldaten – staat nu een bos. Naast een van de grotten ligt het Himeyuri Vredesmuseum. Een grote herdenkingssteen en een pagode, versierd met honderden gekleurde slieren van gevouwen kraanvogels, zijn een eerbetoon aan het Himeyuri-vredeskorp: 220 vrouwelijke studenten en scholieren en achttien leraren.

De expositie in het museum opent met een zwart-witfoto van een examenklas genomen op 25 maart 1945. Op het plein staan zo'n zestig stralende meisjes in schooluniform, leraressen in kimono en een trotse schooldirecteur. Het leven lijkt ze toe te lachen. Nog geen week later werden ze uit de schoolbanken geplukt om onder erbarmelijke

omstandigheden voor gewonden te zorgen. Tekeningen tonen bedompte grotten waarin gewonde Japanse militairen op houten stapelbedden lagen. De stank was er ondraaglijk en de medische hulp was zeer beperkt; de mannen werden krankzinnig van de pijn en van de maden die zich te goed deden aan uiteengereten vlees.

De meisjes moesten de wonden verschonen, assisteren bij amputaties, de patiënten eten geven en hun uitwerpselen opruimen. Met gevaar voor eigen leven renden ze onder een regen van bommen heen en weer tussen de grotten, met tonnetjes rijst en water. Ze wisten niet beter dan dat het een eer was om te mogen strijden en te sterven voor keizer en vaderland. 'Toen ik voor het eerst een soldaat dood zag gaan, verwachtte ik dat hij een ode zou brengen aan de keizer. Maar hij riep om zijn moeder', zegt een van de overlevenden op video.

Op 18 juni 1945 waren de Amerikanen nabij. De legerleiding gaf het vredeskorp – veel meisjes waren inmiddels zelf zwaargewond geraakt – het bevel direct te vertrekken uit de overvolle grotten. De jonge verpleegsters kregen het advies zichzelf te doden of zich te verstoppen in het dichte struikgewas, dat voortdurend werd beschoten. Van de 220 studenten overleefde slechts de helft.

Kiku Nakayama behoorde tot de Shiraume-'brigade' en was zestien toen de Amerikanen haar aantroffen met twee granaten op zak. Ze brachten haar naar een interneringskamp.

Ter nagedachtenis aan haar gestorven klasgenoten richtte ze de organisatie Wakaumekai op, geleid door vrijwilligers als Yuki Arakaki (35). Zij houden het verhaal over de brigade levend door het op scholen te vertellen. 'Na de oorlog koesterde Kiku een intense haat tegen het Japanse militaire regime en de keizerverering', zegt Arakaki. 'De Amerikanen hadden haar leven gered. "You're my friends", zei ze altijd tegen veteranen op herdenkingsbijeenkomsten.'

Kyodo News/Getty Images

Nabestaanden van slachtoffers van de Slag om Okinawa bezoeken het monument in het Vredesherdenkingspark in Itoman, Juni 2021

Amerikaanse mariniers eten in White Kitchen, een restaurant in Amerikaanse stijl in Kin Town, naast Camp Hansen